

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre. 12 K || Félévre . 6 K
 Negyedévre . 3 K
 Hirdetések díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő
Dr. BISCHITZ BÉLA
 Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
TELEFON-SZÁM: 108-00.

Tartalomjegyzék.

Cikkek: Bányaszerencsétlenségek. — A Máv. szén-szükséglete. Irta: *Sugár Miklós.* — A szén a kultur-államokban. — A bányászati hírek közt: A dinamit. — A külföldi hírek közt: Az új osztrák bányatörvény. — Tudóivalók. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Bányaszerencsétlenségek.

Pár napi időközökben két nagyobb bányaszerencsétlenség hozott halálos vészt a föld gyomrában dolgozó, mindig Isten kezében levő bányászainkra. Az egyik szerencsétlenséget, a dományit, emberi-erőn és emberi hatalmon kívül eső elemi csapás okozta, a másikat, az ajkait, emberi gondatlanság és könnyelműség. Nincs az az óvintézkedés, legalább az emberi tudomány még nem produkálta, a melylyel a dományi szerencsétlenség megakadályozható lett volna. Hogy nem történt-e mulasztás az ajkainál, azt a vizsgálat fogja megállapítani.

Ezt a vizsgálatot a közvélemény is követeli, mi is követeljük és velünk a hazai bányászat egész érdekeltsege. Munkaadók és munkások egyaránt. Mert hiszen — jól magyarázva — ezeknek a bőrre mennek ezek a szerencsétlenségek és ezeknek igazi nagy életérdeke, hogy ezek a balesetek az emberi erő és hatalom kezében levő összes eszközökkel elháríttassanak. És mi nem habozunk konstatálni, hogy bányavállalataink, minél nagyobbak, minél erősebb és kiterjedtebb üzemet folytatnak, annál gondosabban és szorgosabban megtesznek mindent arra nézve, hogy bányaszerencsétlenségek elő ne forduljanak.

A közvélemény nyugtalansága csakis a

képviselőházban nyilvánult meg. Itt egyszerre két képviselő is interpellált és ha különösen *Pető* képviselő szerint menne, ez esetben ma már minden bánya üzeme hatóságilag be lenne szüntetve az „előfordulható” szerencsétlenségek okából. Hát bizony sajnos, szerencsétlenség mindennap előfordulhat. Nem csupán a bányákban, de még sokkal kevésbé veszélyes üzemeknél is. Nézetünk szerint a gondatlanság, a vigyázatlanság, a könnyelműség, az óvintézkedések hiánya, a büns mulasztás sokkalta nagyobb mérvben nyilvánult meg azoknál az egymást követő és oly sok emberéletet elpusztító benzin-robbanásoknál, a melyek Budapesten, az iparfelügyelőség központjában még nem is oly régen, történtek. Ezek a szerencsétlenségek csakugyan elháríthatók lettek volna kellő óvintézkedésekkel és megfelelő ellenőrzéssel. Miért nem háborodtak fel ezeken?

Nem azt akarjuk mi kifogásolni, hogy a képviselő urak interpelláltak, hanem a hangot, a modort, a tájékozatlanságot kifogásoljuk. Az interpelláció helyén volt, ha másért nem, azért mindenesetre, mert alkalmat adott *Wekerle Sándor* miniszterelnök-pénzügyminiszternek arra, hogy nyilatkozzék. A pénzügyminiszter nyilatkozatában a legszebb erkölcsi bizonyítványt állította ki a resicai bányavezetőség számára, a midőn szóról szóra a következőket mondta:

„A tavalyi decemberi aninai szerencsétlenségről a vizsgálat megállapította, hogy gázkitörés történt; ez, és nem mulasztás idézte elő a katasztrófát. Az bizonyos, hogy a resicai bányák a gázkitörés tekintetében a legveszedelmesebbek a kontinensen, a kormány és a pénzügyi közegek azonban felelősségük legteljesebb tudatában járnak el s mindazt a tapasztalatot, amelyet az 1906-iki couriéresi szörnyű bányakatasztrófa nyújtott, értékesítették a resicai bá-

nyákban. A pénzügyi kormány 1908-ban két ízben is megvizsgáltatta középponti közegeivel a resciai bányákat, amelyekben a kormány kívánságára a legmodernebb szellőztető készüléket, a legújabb biztonsági lámpákat, telefont és buvárkészüléket honosítottak meg“

Ebben tehát a képviselő urak is megnyughatnak. Ami pedig az *ajkai* szerencsétlenséget illeti, itt mi is hangsúlyozzuk, hogy folytatni kell a legszigorubb vizsgálatot és pedig visszamenőleg különösen arra nézve, vajjon az elrendelt óvintézkedések kellően foganatosítottak-e?

Mindezeknél fontosabb azonban a miniszter nyilatkozata a *bányatörvény* tekintetében. A miniszter kijelentette, hogy az új bányatörvény már elkészült és még ebben az ülészakban a képviselőház elé kerül. Ezzel a magyar bányászatnak évek és évek óta hangoztatott óhaja fog teljesülni. Mert hiszen a hazai bányászati élet érdekeltiségei sürgettek és sürgetik folyton a bányatörvényt és minden sürgetés hiába való volt mindeddig, mert a kormányok oly befolyásoknak engedetek, a melyek homlokegyenest ellentétben vannak a hazai szénbányászat legvitálisabb érdekeivel. Várjuk tehát a bejelentett bányatörvényt. Ma csupán azt kívánjuk konstatálni, hogy a törvény a bányászati körök érdeke és óhaja és ezt első sorban azért konstatáljuk, nehogy a tájékozatlan közvélemény azt higgye, hogy a törvényt a bányászati körök elvileg elle-neznék.

A pénzügyminiszter hallgatott az új törvénynek bányajogi rendelkezéseiről. Bizonyára csupán azért, mert az alkalom nem volt arra való. De alkalmazkodva a tárgyhöz, azt mégis kijelentette, hogy „az új bányatörvényben a kormány diszkrecionális jogot fog magának kérni a társulatokkal szemben a biztonsági óvintézkedések kikényszerítésére“ A társulatok nyugodtan várják a törvénynek ezt a bejelentett intézkedését is. Eddig is megtették minden intézkedést, ezenfelül sem kell majd a biztonsági intézkedéseket tőlük „kikényszeríteni“ Egyáltalában nem áll az, hogy ma törvény hiányában, nem lenne meg a kormány kezében a mód és a hatalom arra hogy a biztonsági óvintézkedések létesítését elrendelje. A kormány és illetve ennek képviselőjében a bányakapitányságok élnek is ezzel a jogukkal. De a mennyire mi tudjuk, nem igen volt még arra eset, hogy a társulatoktól ily óvintézkedések létesítését kiero-

szakolni kellett volna. Életbe léptették a társulatok ezeket az intézkedéseket a reájuk bizott emberélet érdekében és ezzel karöltve saját jól felfogott érdekükben is. A hazai bányavállalatok mindig megtették kötelességüket a hazai bányászattal, a szociális érdekekkel, a humanizmussal szemben, most már ideje, hogy az állam is megtegye kötelességét velük szemben, a hazai bányászat érdekeit szem előtt tartó bányatörvény alkotásával.

A Máv. szén szükséglete.

Írta: *Sugár Miklós.*

„A Bányá“ újsó számának fenti cím alatt közölt cikke felkeltötte figyelmemet. Bár a vonatkozó fejtegetések helyességét aláírom, a cikket mégis céltévesztettnek kell jeleznem, mert nem oda vágott, ahova célzott.

Ha ugyanis valamelyes üzlet főnöke kiadja a rendeletet, hogy áruját csak utánvét ellen szabad eladni, a tisztviselők rendelettől még akkor sem térhetnek el, ha az nem is racionális. Az érdekelt felek — vevők, tisztviselők — feladatát képezi a főnök rendeletének visszavonását kieszközölni.

Ugyanigy állnak a Máv. szén szükségletének kérdésével szemben is. A vonatkozó osztály az ajánlattételre való felhívást, csakis a szállítási feltételek értelmében eszközölheti. Ettől el nem térhet még akkor sem, ha a feltételek hibásak, helytelenek vagy idejüket multák. Feladatunk tárgya tehát első sorban csak az lehet, hogy a Máv. kőszén szállítási különleges feltételei 184,167.905. szám megváltoztatását megkíséreljük. Ha e célzat elérése sikerül, a következmények önként adódnak meg, illetve a konkrét esetben a szállítási felhívások is másként fognak hangzani.

E szempontból kifogás alá nem eshetik, hogy a Máv. *egyáltalában* csak ama ajánlatokat veszi tekintetbe, amelyek szenei *minőségileg* megfelelnek. A minőségre nézve ezidő szerint a fentemlített feltételek és 4. §§-ai irányadók. E feltételek megváltoztatása az ami szükséges, szorgalmazandó.

A Máv. pl. kőszén tartalomra vonatkozólag csak oly szenet akceptál, melynek percentuatiója 3, illetve 3½ illetve 4%. Ezek alapján már most mindama lignitek, magas hőfoku barnaszén vagy kőszén is, melyek kőszéntartalma 4%-nál több, ab ovo visszautasítottak még akkor is, ha azokból egy kilogramm szén akár 8 kilogramm vizet elpárologtat.

Ime, a non sens egész meztelenségében.

Hisz mindenki, ha a tétel felett gondolkodik, be fogja látni, hogy az ország szenei még akkor sem változnak és nem változhatnak, ha a feltételek még oly szigorúak is. Miután tehát a hegy nem megy Mohamedhez, természetes, hogy Mohamednek kell a hegyhez mennie. Miután a szenek minőségén változtatni nem lehet, az ország szénbányászata érdekében is a feltételek szabványain kell változtatni. Mert igenis a szén minőségét nem változtathatom meg, de a fűtési rendszert (kazán, rostély) annál könnyebben módosíthatom. A feltételek megváltoztatásával egyidejűleg a Máv. feladata volna jövőben oly új kazánok beszerzéséről gondoskodni, melyek direkte magyar szénre vannak konstruálva.

Ez irányban dr. Szilágyi Gyula műegyetemi tanár már 1904-ben a következőket írta:

„A gyárosok kazánmodelljei a könnyű munkát és kevés gyakorlottságot igénylő porosz szénre vannak konstruálva; ők egyébbel nem igen szoktak törődni. Ujabbban azonban elsőrendű kazángyáraink a szenet tekintetbe veszik és kazánjaikat már direkt a magyar szénre konstruálják.*

Rekapitulálva a mondottakat: Akció indítandó meg az irányban, hogy a Máv. fűtési rendszerét a magyar szén minőségének megfelelően módosítsa, s hogy szállítási feltételeit a magyar szén minőségének megfelelően megváltoztassa.

*

Teljesen egyetértünk a cikk konkluziójával, de nem a kiindulási pontjaival. Ami cikkünk nem az anyagbeszerzési osztály ellen irányult. Ezzel az ágába sem jöhet oly izléstelenséget elkövetni, hogy alárendelt hatóságokat vagy közegeket akarjunk felelőssé tenni.

Ami már most a kéntartalmat illeti, mi ismerünk hazai ligniteket, amelyek kéntartalma 0,21, 0,66, 0,70, 1,08, 1,32%*) és a Máv. még ezeket a szeneket sem használja. Viszont ismerünk porosz szeneket, amelyeket a Máv. előszeretettel használ és amelyek kéntartalma meghaladja a magyar szén kéntartalmát. Természetes, hogy réges régóta az lett volna a Máv. kötelessége, hogy mozdonyait hazai szénre konstruálja. De hát hogyan lehet ily természetes okszerűséget kívánni attól a rendszeremely angol szénrel végezi az állomási tolatási szolgálatokat. Sapienit sat! A Szerk.

*) L. Csorbits László „A horvát szénbányászat” c. cikkét lapunk f. évi 3-ik számában.

A szén a kulturállamokban.

Termelés 1907-ben.

Barnaszén:

a) Salgó-Tarjáni szénvidék:

Salgó-Tarjáni kőszénbánya rt.	9,650.095 q	
Északmagyarországi „	2,364.914	
Rimamurány-Salgó-Tarjáni	1,123.360	
Több kisebb bánya	93.703 „	13,237.069 q

b) Sajómelléki szénvidék:

M. kir. áll. kincstár Diósgyőr	2,691.712 q	
Magy. ált. kőszénbánya rt.	2,215.967	
Rimamurány-Salgó-Tarjáni vas-		
mű rt.	2,515.705	
Kazinczi kőszénbánya	1,087.624	
Báró Randvánszky Sajókaza	1,548.517	
Több kisebb bánya	202.532 „	10,262.048 „

c) Esztergomvidéki szénmedence:

Esztergom-Szászvári kbánya rt.	2,783.900 q	
Magy. ált. kőszénbánya rt.	1,312.241	4,096.141

d) Zsilvölgyi szénmedence:

Salgó-Tarjáni kőszénbánya rt.	8,911.000 q	
Urikány-Zsilvölgyi „	3,716.630	
Felsőzilvölgyi kőszénb. társ.	1,126.800 „	13,754.450

e) Tatavidéki szénmedence:

Magy. ált. kőszénbánya rt.	13,310.000 q	13,310.000 „
----------------------------	--------------	--------------

f) Egyéb szénterületek:

Brennbergi társulat	508.975 q	
Kohlenindustrie Verein Ajka	1,344.682	
Bpestvidéki kőszénb. rt.	2,569.752	
Több kisebb bányamű	2,782.227 „	7,205.656

g) Horvát-Szlavonországi bányák:

1907-ben össztermelés tehát:		64,934.411 q
------------------------------	--	--------------

Feketeszen:

a) Pestvidéki:

Dunagőzhajózási társ.	6,620.918 q	
Több kisebb bányamű	1,483.553 „	

b) Krassó-Szörény megyében:

Szab. osztr. m. államvasutak	4,019.050	
Több kisebb bányamű	606.074 „	12,739.695 „

Összesen tehát barna és fekete széntermelés 1907-ben 77,674.006 q

Átlagban 5% emelkedést felvéve 1906-ban a termelt mennyiség cca. 4 millióval szaporodott, tehát cca. 81,500.000 q-ra tehető.

Ausztria.

Az elmúlt évben 1906-hoz viszonyítva a feketeszen termelés 377.000 tonnával, a barnaszéntermelés 2,1 millió tonnával.

A feketeszenből 41,5 százalékot Szilázia, 35,1 százalékot Csehország, 13,1 százalékot Morvaország, 9,8 százalékot Galícia, 0,4 százalékot Alsó-Ausztria termelt.

Feketeszen.

Év	Termelés tonnában	Munkás létszám
1901	11,739.000	70.344
1902	11,045.000	66.582
1903	11,498.000	66.663
1904	11,868.000	66.507
1905	12,585.000	66.072
1906	13,473.000	68.115
1907	13,850.419	69.995

A barnaszénből 4.8 százalékot az állami bányák, 82.94 százalékot Csehország és 11.68 százalékot Stájerország produkált.

Csehország barnaszéntermeléséből a következő adatokat emeljük ki:

Termeltetett 21,781,340 tonna, 35,826 munkással, 94,064,000 korona értékben, átlag 43.19 fillérrel per q.

Barnaszén.

Év	Termelés tonnában	Munkás-létszám
1901	22,474.000	59.591
1902	22,140.000	56.269
1903	22,158.000	55.065
1904	21,988.000	52.732
1905	22,692.000	53.189
1906	24,168.000	53.064
1907	26,262.000	56.326

Németország.

Év	Barnaszén termelés tonnában	Feketeszén termelés tonnában
1901	44.480.000	108.539.000
1902	43.126.000	107.474.000
1903	45.819.000	116.638.000
1904	48.635.000	120.816.000
1905	52.512.000	121.299.000
1906	56.420.000	137.118.000
1907	62.543.000	143.168.000

Nagybritannia és Írország.

Széntermelés.

Év	Összes termelés tonna	Munkás létszám
1901	222,552.000	792.648
1902	230,729.000	810.787
1903	234,020.000	828.968
1904	236,147.000	833.629
1905	239,907.000	838.373
1906	255,085.000	882.345
1907	267,830.962	925.097

Franciaország

fekete és barnaszéntermelés együtt 1000 tonnában kifejezve:

Év	Összes termelés	Munka létszám
1901	32325	163800
1902	29997	164800
1903	34906	167300
1904	34168	171792
1905	35928	175074
1906	34196	178431
1907	36930	—

Belgium

fekete (kőszén) szén termelés 1000 tonnában:

Összes termelés	Munkás létszám
22213	134092
22877	134889
23797	139592
22761	138567
21775	134744
23570	139394
23824	141737

Amerikai Egyesült-Államok.

Az 1907. év az előző évek rendkívüli tüzetli és gazdasági fellendülésével szemben visszaesést mutat, mindazonáltal a széntermelés nem hogy csökkent, hanem még 16 százalékkal emelkedett, mi 600.000.000 q és 4272 millió márkának 512,640.000 K-nak felel meg; ugyancsak tekintélyes arányszám a többi államok széntermeléséhez viszonyítva:

T e r m e l é s L é t s z á m
1000 tonnában

Év	Barna-szén	Pennsylv. Antrazit	Összes szén	a barna-szén bányaiban	az Antrazit bányaiban	Összes szén
1901	204.858	64.206	266.065	—	—	—
1902	236.054	37.532	273.586	—	—	—
1903	256.494	67.679	324.173	415.777	150.483	566.260
1904	252.784	66.364	319.148	437.832	155.861	593.693
1905	285.807	70.449	356.256	460.629	165.406	626.035
1906	311.037	64.663	375.700	478.425	162.355	640.780
1907	358.103	77.655	435.758	513.258	167.234	680.492

A nagyobb országok szénfogyasztása

összesen (1000 tonnában kifejezve)

	Amerikai Egyesült Államok	Nagy-Britannia	Franciaország	Áriza Magyarország	Belgium	Oroszország	Kan	Japán	Olaszország	Spanyolország	Svédország
1885	100381	130042	70729	28324	22246	13511	6076	734	2947	2398	1354
1890	142125	145242	90798	34812	30456	16237	7722	1416	4846	3058	1749
1895	172689	149116	105876	36585	36931	16355	11217	4897	4288	3602	2228
1900	238530	169454	149804	46123	36789	20124	20571	7765	4194	4920	3443
1901	26511	163851	152138	44651	37780	18951	20117	8583	6172	4933	3192
1902	269945	169365	148785	41989	36695	20799	19726	9832	6824	5372	3335
1903	319140	169197	159773	46442	37317	21317	21216	10431	6770	5516	3669
1904	312532	169275	166400	45559	38180	20042	23125	12288	8480	5868	3876
1905	348773	171721	172979	44778	39965	21302	23043	13139	9580	6397	3806
1906*	367359	177118	191652	47131	43445	23956	26199	13958	10578	7639	4366
1907*	424551	186098	208334	50634	47705	24365	—	—	—	—	—

A barnaszént is beleértve.

A nagyobb országokban a szénfogyasztásból a lakosságra fejenként esik (tonnában)

1885	1.79	3.63	1.53	0.77	0.59	2.21	0.06	0.68	0.02	0.10	0.13	0.29
1890	2.27	3.87	1.84	0.93	0.74	2.57	0.07	0.96	0.03	0.14	0.16	0.37
1895	2.50	3.81	2.03	0.98	0.90	2.50	0.09	0.98	0.07	0.14	0.19	0.46
1900	3.13	4.15	2.66	1.21	0.81	2.94	0.15	1.46	0.09	0.15	0.25	0.67
1901	3.35	3.95	2.67	1.17	0.81	2.73	0.14	1.60	0.13	0.15	0.26	0.62
1902	3.41	4.03	2.57	1.10	0.81	3.98	0.14	1.80	0.15	0.16	0.27	0.64
1903	3.97	3.99	2.71	1.21	0.83	4.02	0.15	1.89	0.14	0.16	0.27	0.70
1904	3.82	3.95	2.79	1.18	0.77	2.83	0.16	2.19	0.18	0.17	0.28	0.74
1905	4.20	3.97	2.86	1.19	0.80	2.79	0.16	2.32	0.20	0.19	0.29	0.72
1906	4.37	4.05	3.12	1.30	0.87	3.22	0.17	2.34	0.21	0.22	0.30	0.82

A legnagyobb kivittelt feltüntetett országok.
(1000 tonnában)

Év	Nagy-Britannia			Németország			Amerika Egyes.-Államok			Ausztria-Magyarország			Belgium		
	Kőszén	Koksz	Brikett	Kőszén	Barna-szén	Koksz	Ant.	Barnaszén	Koksz	Kőszén	Koksz	Barna-szén	Kőszén	Koksz	Brikett
1901	42547	821	1098	15266	22	2097	2025	5476	391	749	304	8077	4820	829	714
1902	43850	700	1067	16101	22	2182	923	5302	399	692	235	7888	5078	824	672
1903	45669	729	970	17390	22	2523	2041	6404	423	755	280	8027	4923	841	624
1904	46996	769	1258	17997	22	2717	2264	6447	532	816	354	7589	5067	880	539
1905	48236	786	1126	18157	20	2761	2266	7071	609	907	288	8036	4704	977	481
1906	56489	828	1399	19551	19	3418	2252	7828	777	934	300	8360	4972	856	460
1907	64619	997	1505	20057	22	3793	2741	10616	889	850	323	8876	4732	864	426

A legfőbb beviteli országok.
(1000 tonnában.)

Év	Franciaország		Németország			Ausztr. és Magyarorszá.			Belgium			Amerikai egy. államok			Orosz-ország	Svéd-ország	Spanyol-ország
	Kőszén	Koksz	Kőszén	Barna-szén	Koksz	Kőszén	Koksz	Barna-szén	Kőszén	Koksz	Brikett	Anthrazit	Barna-szén	Koksz			
1901	13297	1430	6297	8109	400	5827	612	22	2931	154	17	0,3	1951	74	3659	2870	2163
1902	13210	1281	6426	7882	362	5766	547	29	3233	231	33	74	2518	127	3366	2984	2309
1903	12748	1521	6767	7962	433	5908	519	30	3555	309	44	153	3348	130	3489	3288	2256
1904	12327	1657	7299	7669	550	6190	548	30	3701	338	46	74	1581	164	3876	3556	2130
1905	11803	1633	9400	7945	714	6419	554	35	4230	356	73	35	1644	184	4421	3484	2448
1906	15733	2257	9254	8430	586	7475	503	20	5359	352	147	33	1740	131	4652	4059	2427
1907	14869	2176	13722	8963	584	9691	678	24	5273	361	151	10	2150	134	—	—	2135

✂ Bányászati hírek. ✂

A dinamit.

Nem mulik el hét anélkül, hogy dinamit-szerencsétlenség híre ne érkezne. Emberek százait gyilkolja le a dinamit és a használatban még mindig közkeletű — a dinamit. Már több ízben felhívtuk az illetékes körök figyelmét *Ceipek Norbert* vegyész-mérnöknek, a dinamitgyár volt igazgatójának korszakalkotó találmányára a Titanit-ra, a melyet a trencsényi Titanit-gyár állít elő. Elmondottuk, hogy ez a szer egyesíti magában a dinamit robbanó erejét és mégis *abszolúte veszélytelen, mert csak akkor robban, ha saját biztonsági gyújtójával látják el.* És a Titanit mégsem terjed oly mértékben, amint azt megérdemelné, mégis mindenütt a dinamit kísért, bár mindenütt pusztít, gyilkol.

Az elmúlt héten történt dinamit-szerencsétlenségek közül közöljük a következőket

Az „*Esztergomi Friss Ujság*” írja: A Lábatlan melletti mártonkúti kőbányában dinamitrobbanás következtében ismét szerencsétlenség történt. A bányában robbantáshoz készültek. Tarr István 52 éves, családos elönmunkás egy dinamittöltényt szerelt fel ehhez. Hideg volt, tehát be ment egy földbe vajt és deszkából összekötött fűtött kunyhóba s ott a kályha mellett dolgozott a dinamittal, előbb azonban meghagyta Hármás-Németh József 46 éves nős napszámosnak, hogy várja az ajtó előtt, majd együtt mennek fel robbantani. Tarr a tüzes

kályhához érintette a dinamittöltényt, mire az irtózatossal durranással robbant fel a kezében. Az egész kunyhót szétvetette a nagy erejű robbanás és Tarr *rettenetesen összezuhanva és roncsolva ott maradt a romok között.* A robbanás folytán a sarkaiból kiröpülő deszka-ajtó a kint álló H.-Németh Józsefre esett, *ki szintén eszméletlenül terült el a földön.* Tarr ugyan még életben van, de ha fel is épül, *munkaképtelen lesz.* H.-Németh József *jobb karját roncsolta szét teljesen a robbanás,* Tarr pedig *fején, mellén és lábszáján szenvedett életveszélyes sebeket.*

Ugyanez a lap írja a következőt is

Dynamit a gyermek kezében. Megdöbbenő, hogy megyénkben mennyi a dinamit-szerencsétlenség. Ha okát kutatjuk, könnyen megtaláljuk. A bányákban sok dinamit van s laza ellenőrzés mellett a munkások is sokat visznek haza belőle. *Nincs lakodalom, névnap, vagy bucsu dinamit nélkül,* sőt vasárnapokon egyes községek utcáin *a járókelők között pukkan el egy-egy dinamitpatron.* A rettenetes robbantó szer sehol sincs úgy „közkezen” a nép között, mint Esztergom megyében s dacára, hogy már maga a belügyminiszter is figyelmes lett erre a körülményre és a főispánt is utasította a veszélyes jelenségek megszüntetésére, még mindig igen gyakori esetekben van keserű vége az ilyen dinamitözásnak. Sőt most azt a hirt vesszük, hogy a gyermekek is ezzel játszanak. Bajnáról írják lapunknak, hogy Nagysápon Tóth Lajos ottani földmives fia dinamittal játszott, mely felrobbanva három ujját letépte kezefejéről.

Gyilkos dinamit. Zsolnáról jelentik ezt a szerencsétlenséget. Gajdos Imre munkás a turirtoványi köfjében követ akart repeszteni, de a dinamittöltény nem sült el. Erre kalapáccsal ütött a patronra, amely felrob-

bant és Gajdoson oly súlyos sebestületeket ejtett, hogy az félnapi kinlódás után meghalt.

Dinamitrobbanás Konstantinápolyban. Konstantinápolyból táviratozzák: A kikötő bejáratánál a munkások egy dinamittöltényt, amelyet hajóroncs robbantására kellett volna felhasználni, vigyázatlanul kezeltek, a minek következtében robbanás történt. Őt ember meghalt, három megsebesült.

Dinamit a tó alatt. A Csikágó melletti vízműveknél óriási pusztítást vitt véghez ismét a dinamit. A robbanás Csikágó mellett, nem messze a Michigan-tótól, az új vízi alagút felső építkezésénél történt. Ötvenhárom ember meghalt, negyvenkettő súlyosan megsebesült. Közvetlenül a reggeli munkásfelváltás előtt történt a dinamit-katasztrófa, mikor a munkások legnagyobb része még aludt a fabarakokban. A dinamit olyan irtózatossal erővel explodált, hogy sok munkást izekre tépett. A megrémült munkások ugyszólván meztelenül rohantak ki a barakkokból és a jéghideg vízbe ugrottak. Mire segítség érkezett, akárhány munkás odafagyott a tó felszínén uszó jégtáblákhoz. Az alagút torkolatánál garmadában tizenhét holttestet találtak.

— **Az állam szénbányavásárlásai.** A napokban ismét tele voltak a lapok hírekkel és mindegyik meg tudott nevezni egyik vagy másik olyan szénbányát, amit az állam megvásárolt volna. A mi tudomásunk szerint mindezek a hírek teljesen légből kapottak. Ami különösen a környei területet illeti, miután a furási eredmények nem voltak kielégítőek, ennek a területnek átvételéről is le kellett mondani, pedig ha ezen a területen szén megfelelő mérvben konstatáltatott volna, úgy az e területen létesítendő szénbányászat nagy befolyással lehetett volna a fővárosnak szénrel való ellátására.

— **A budapesti légszieszművek.** Azon nagyszabású ajánlat ötletéből, amelyet a budapesti légszieszgyárak igazgatósága Budapest főváros tanácsához beterveztett, mi is foglalkozunk a Légszieszgyárak kérdésével. Minket természetesen első sorban az a nagy vonatkozás érdekel, amelylyel a légszieszgyártás a bányászattal és tulajdonképpen a szénbányászattal szemben bír. Ennek a rendkívüli jelentősége pedig kitűnik abból az egyetlen számadatból, amely szerint a budapesti Légszieszművek a múlt évben 1,800.000 mm. szenet fogyasztottak. Fájdalom, ez a szén majdnem kizárólag külföldi, porosz szén. De itt mindjárt az igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy az a körülmény, hogy a budapesti Légszieszművek nem hazai szenet használnak, kizárólag arra vezethető vissza, hogy hazai szenünk még egészen nem bizonyult alkalmasnak gázgyártás céljaira. Ugy tudjuk, hogy a budapesti Légszieszművek igazgatósága kiterjedt kísérleteket tett petrozsényi és lupényi szénrel. Azt is tudjuk, hogy a Légszieszművek igazgatósága még folytatni kívánja ezeket a kísérleteket még nagyobb

mérvben és tekintettel a budapesti Légszieszművek kiváló technikai berendezésére és különösen technikai nagy szakképzettségére, nem hiú az a remény, hogy megtalálják a módokat arra nézve, hogy miképpen használhatnák magyar szenet gázgyártás céljaira.

— **Bányászati műszaki tanácsadók.** *Koszics Camilló* Baranya vármegye *buzgó és a technikus kar iránt mindig előkelő rokonszenvvel viseltető* alispánja a folyó hó 11-én megtartott vármegyei közgyűléshez azon „előterjesztést” nyújtotta be, hogy a *vármegye alkalmazzon bányászati műszaki tanácsadót*, ki a községeknek és magánosoknak főképpen szerződésalkötések alkalmával, teljesen megbízható és pártatlan javaslatokkal szolgáljon és ki későbbben arra is felügyeljen; hogy a szerződés technikai követelményeinek a bérbevevő minden tekintetben megfelele-e és ha nem felel meg, úgy mik voltak az akadályok.

A vármegye közgyűlése ezt az előterjesztést *Grósz Ábris* főbányamérnöknek írásban beadott pártoló indítványa után, nagy rokonszenvvel tárgyalta és egyhangulag elfogadta. Így hát Baranya vármegye lesz az első, a melynek közigazgatási szervében bányászati műszaki tanácsadók fognak hivatalosan működni és reméljük, hogy ezt a szép és jó példát követni fogják mindazon többi vármegyék is, a melyek területén bányászat üzemel. Baranya vármegye alispánját pedig osztatlan elismerés illeti, ép oly okos, mint szerencsés kezdeményezéseért.

— **Baranya vármegye a bányatörvényért.** Ugyanazon a közgyűlésen, a melyen Baranya vármegye a „Bányászati műszaki tanácsadók” intézményét szervezte, *Grósz Ábris* főbányamérnök, vármegyei bizottsági tag, még a következő indítványt tette:

Bányatörvényünkről is egyik jeles bányajogásunk azt mondja, hogy az egy szomorú korszakunk utolsó maradványa és ha a nemzeti jogos büszkeség nem lázad fel ezen tény ellen, a józan érdekeknek kellett volna oly erősnek lennie, hogy ezt a viszonyainknak meg nem felelő törvényt az élők sorából kiirtsa. De azért mi folyton bizunk, hogy az új bányatörvény, melyet a virágzóan fejlődésnek indult szénbányászat annyira megkövetel, egyszer valamikor meg fog születni. Nekünk Baranya vármegyeieknek annak létrejvetelét szorgalmaznunk kell és ezért azt bátorodom javasolni, hogy vármegyénk kérje fel a magas kormányt az új magyar bányatörvényjavaslatnak az országgyűléshez való haladéktalan előterjesztésére.

Ezt az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta és elhatározta, hogy ebben az ügyben sürgősen felír a kormányhoz.

— **A szápári kőszénbánya iparvasutja.** A szápári kőszénbánya részvénytársaság — mint Zircről jelentik — Szápártól a bodajki állomásig egyelőre csak lövönatu iparvasutat óhajt a kiaknázott kőszén elszállítására kiépíteni. A tervezési előmunkálatok már folyamatban is vannak. Azonban arról is értesültünk, hogy a lövönatu iparvasut csak ideiglenes életű lenne; mert komoly terv van készülöben Bodajkot Szápáron át Zircel helyi érdekű vicinális vasutvonallal összekötni.

Ez a hír élénk ellentmondásban van legutóbbi számunkban közölt értesülésünkkel. Érdeklödtünk a dolog

íránt és a nyert információk alapján megállapíthatjuk, hogy a társaság egyelőre egyáltalában nem szándékozik iparvasutat létesíteni, mert a termelt szénmennyiség igen csekély és a bánya még csak reményt sem nyújt arra, hogy a bánya termelési képessége a közel jövőben megnövekszik. Az igazgatóság ennek következtében arra az álláspontra helyezkedik, hogy a kitermelt szénquantumot automobillal is elszállíthatják a vasuti állomásra.

— **A Kazinczi Kőszénbánya Részvénytársaság fejlődése.** A hazai szénbányászatban ma már igen jelentős szerepet játszik a barnaszén. Magyarország barnaszén-termelése ma nemcsak a belső fogyasztást elégíti ki, hanem a külföldön is talál-fogyasztópiacot. A számottevő hazai-barnaszén termelő vállalatok között előkelő szerepet tölt be a Kazinczi kőszénbánya részvénytársaság, amelynek bányája a borsodmegyei Barcikában van, 9 kettős bányamértékkel és két határközzel (3,280.981-12 m²).

A Kazinczi kőszénbánya társaság bányájának berendezésénél a modern bányatechnika összes vívmányai érvényesülnek. Összesen van 5-4 km. szállítópálya, 3-1 kilométer lóvasut, 363 csille,

A termelés évről-évre emelkedik s túlhaladja az egymillió métermázsát, 600.000 korona értékben.

E Kazinczi kőszénbánya részvénytársaság több mint 300 munkást foglalkoztat. A munkások jólétéről a társaság hathatós módon igyekszik gondoskodni. A társádu, amelyből a beteg és baleset által sujtott munkásokat segítetik. 55,600 korona vagyonnal rendelkezik. A bányatelepen kényelmes lakóházak épültek a munkások és bányamunkások részére. Az épületek csoportjához csatlakozik a kórház, iskola, ételmezési raktár stb.

A zárszámadás adatai szerint a társaság az 1907/8. üzleti évben 130.229 K (1906/7-ben 124.0730 K) bruttó bevétellel dolgozott, amiből költségekre 47.028 (44.129) K-t, kamatokra 11.603 (12.076) K-t, adókra 2461 (1395) K-t és leírásokra 48.000 (48.000) K-t fordítottak. A mérleg 21.197 K tiszta nyereséggel zárult, az előző évi 19.130 K-val szemben, amit új számlára visznek át.

— **Téglagyártás** — **salakból.** Salaktéglagyár részvénytársaság van alakulóban Budapesten, melynek célja a kohók salakjának építőanyagká való feldolgozása. Az alapítók névsorában Székely Dezső műépítész és több előkelő fővárosi építővállalkozó szerepel.

— **A teherautomobil a bányászat szolgálatában**
Az az akció, amelyet *A Bányá* a teherautomobiloknak a magyar bányázemekben való alkalmazása ügyében indított, mindjobban hódít teret s most széleskörű mozgalom indult meg a teherautomobilnak minden iparágban való érvényesülése érdekében. Legutóbb a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége a Magyar Vas- és Fémiparosok Országos Szövetsége kezdeményezésére értekezletre hívta egybe az érdekelt iparágak képviselőit, a teherszállító automobilon gyártásának előmozdítására szolgáló eszközök megvitatására. Az értekezleten a Magyar Vas- és Fémiparosok Országos Szövetségén kívül az Országos Iparegyesület és a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete képviseltette magát. A kérdés előadását Kaszab Aladár vállalta el, aki rámutatott arra, hogy vas- és fémiparunk súlyos helyzetben meg kell ragadni minden eszközt, hogy a vas- és fémiparunk új lendületet adjon. Ilyen eszköz a teher-

szállító automobilon gyártásának előmozdítása. Indítványozta, hogy a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége tegyen előterjesztést a hadügyminisztériumnál német rendszer meghonosítása érdekében, ami a teherautomobilon gyártását nálunk is előmozdítaná. Minthogy több gyáros értesülése szerint hadügyminisztérium már maga is behatóan foglalkozott a kérdéssel, miként biztosíthatná magának a hadászati célokra szükséges teherszállító automobilonkat s ebben a tekintetben már részletes számításokat is tett és tervezetet dolgozott ki, az értekezlet megbízta a Gyáriparosok Szövetséget, hogy ebben a dologban előzetesen lépjen érintkezésbe a hadügyminisztériummal és a hadügyminisztérium által kidolgozott tervezet felhasználásával tegye meg azután az érdekelt iparágak képviselőinek bevonásával a szükséges lépéseket az értekezleten előterjesztett indítvány megvalósítására.

✕ KÜLFÖLDI HIREK. ✕

Az új osztrák bányatörvény.

Az elmúlt hét nagyfontosságú eseményt hozott az osztrák bányászatra. Az osztrák kormány ugyanis belátta a régi bányatörvények teremtette helyzet tarthatatlanságát és alapos revízió alá vette az elavult paragrafusmasszá, hogy modern szellemű, a mai kor követelményeinek mindenben megfelelő törvény állapítsa meg az utat, amelyen az osztrák bányászatnak haladnia kell. Hogy e célnak mennyiben fog megfelelni az új törvény, azt a következők fogják megmutatni. Annak idején mi is foglalkozni fogunk ezzel a kérdéssel, most csak a benyújtott javaslat fontosabb paragrafusaiával kívánunk röviden foglalkozni.

A novella irányadó paragrafusa az 5. §., amely a bányászat engedélyezésének és a szabad bányászat felfüggesztésének dolgát szabályozza. Ez a paragrafus a következő: A fentartott ércék kutatása és termelése — a 13. §-ban felsorolt kivételektől eltekintve — csak külön engedély elnyerése után kezdhető meg. Ezek az engedélyek lehetnek a) zárkutatmányok engedélyezése, b) bányamezők (aknamező, tárnamező) vagy szénterületek átengedése és c) bányakoncessiók. *A szének kutatásának és termelésének joga kizárólag az államot illeti meg.* A közmunka-miniszter a kutatás, valamint az államnak átengedett szénterületeken a termelés jogát is bizonyos időtartamra, ellenérték fejében más személyekre is átruházhatja. Az ilyen átruházással megszerzett széntermelési jog adás-vétel tárgya is lehet.

A 12. §. megállapítja, hogy azon rendelkezések, amelyek az egyénre vonatkoznak, kötelező erővel bírnak a bányatársaságokra is.

A szénbányászatra vonatkozó 13. §. így hangzik: Bár ezen főszakasz rendelkezései a szének kutatására nem vonatkoznak, a jogosítvány tulajdonosa tartozik a zárkutatmány feltárásáról, még a munkálatok megkezdése előtt, a bányahatóságnak jelentést tenni. Idegen telkek kutatások alkalmával csak az esetben vehetők igénybe, ha a zárkutatmány birtokosa erre az engedélyt, akár a telektulajdonossal létrehozott megállapodás, akár a 4. fejezetben lefektetett rendelkezések alapján már megkapta.

A zárkutatómányok engedélyezésére vonatkozólag a javaslat a következő fontosabb rendelkezéseket tartalmazza: A zárkutatómány engedélyezésével a jogosított — a mennyiben régebbi bányajogositványok azt nem korlátozzák — jogot nyer arra, hogy a zárkutatómányi területen korlátlan számban tárnákat nyithasson és üzembe helyezhessen. Ezen jog a szénterületeken is gyakorolható. Ha a tárnák üzeménél szén találatnak, köteles a zárkutatómányos erről a bányahatóságnak haladéktalanul jelentést tenni.

A talált ásványok fölött a zárkutatómányos csak a bányahatóság beleegyezésével rendelkezhetik. Ez a beleegyezés pedig csak az esetben adható meg, ha az állam, vagy a szén termelésére feljogosított vállalkozó az ásványokra nem tart igényt. Ellenkező esetben a zárkutatómányost csak a termelési és raktározási költségek illetik meg. Ezen költségek összegét a peres ut fenntartásával valamelyik érdekelt fél kívánságára a bányakapitányság állapítja meg. Azon 425 m. átmérőjű vízszintes körön belül, amelynek középpontja a zárkutatómányi jel, idegen zárkutatómány nem eszközölhető. Ezen szabályok alól csak azon bányaterületeken lehet kivétel, ahol érvényben levő külön kerületi szabályok eltérően rendelkeznek. Az állam, vagy az általa meghatalmazott vállalkozó azonban idegen zárkutatómányi területeken is felkutathat, illetve bányászhat szénre. Ha emellett más fentartott ércek is találatnának, joga van a zárkutatómányosnak a bányahatósági engedély megszerzése után, a termelési és raktárköltségek megtérítése ellenében azokkal rendelkezni. A költségeket valamelyik érdekelt fél kívánságára a peres ut fenntartásával, a bányakapitányság állapítja meg.

Minden zárkutatómány igényt ad legalább egy 45-116 m² négyzetű aknamérőre.

A zárkutatómány tárnaépitményre jogosítja a birtokost. Ennek a tárnának a természetes felületől legalább 94 méter mélységre kell terjednie, s ha ezt túlhaladja, két egymáshoz tartozó bányamérték megszerzésére jogosítja. Több ilyen bányamérték egy bányamezőt alkot.

Az államnak egy meghatározott területen való széntermelési joga szénmezők átengedésén alapszik. Minden ilyen szénmező egy vízszintes, egyenes vonalakkal határolt 200 hektár terjedelmű szímetet foglal magába. Formáját úgy kell meghatározni, hogy az célszerű bányamű berendezésének céljaira megfeleljen. A szénmezők átengedésének feltétele, hogy bebizonyítsák, hogy az átengedett területen belül termelésre érdemes mennyiségű és minőségű szén találatot.

Az engedélyezésnél tekintettel kell lenni régebben szerzett jogokra és közérdekekre. Az engedélyezés tényét előzetesen kell a nyilvánosság elé bocsátani.

Az átengedés dolgában a felülvizsgálás eredménye alapján a bányakapitányság határoz. Az akna- vagy tárnamező átengedésével a bányavállalkozó, az átengedett föld területén belül termelhet bármely fentartott érc termelésének jogát nyeri el a széntermelés kivételével. Az állam birtokában levő bányamezőkben a termelési jog minden ásványra — kivétel nélkül — kiterjed. Ha a nem állami tulajdon képező átengedett mezőkben létező üzemekben szén találatnak, a bányatulajdonos köteles erről a bányahatóságnak haladéktalanul jelentést tenni. Azon szén fölött, amelyet a bányatulaj-

donos üzemtechnikai okokból, a tulajdonát képező ásványokkal együtt termel, csak az esetben rendelkezhetik a bánya tulajdonosa, ha a bejelentés beérkezésétől számított négy héten belül, az állam, vagy a széntermelésre jogosított vállalkozó ezen szénre való igényét be nem jelenti; később érkező igénybejelentésnek is helyt kell adni, de ez esetben visszaható erővel nem bír. Mindaddig, míg az állam, vagy a széntermelésre jogosított vállalkozó igényéről kifejezetten le nem mond, köteles gondoskodni a termelt szén elszállításáról a termelési és raktárköltségek megtérítése mellett. Ezen költségek összegét a peres ut fenntartásával, valamelyik érdekelt fél kívánságára a bányakapitányság állapítja meg.

Ausztria széntermelése az 1907. és 1908. években. Az osztrák közmunkügyi miniszter a napokban kimutatást tett közzé, az Ausztria területén 1908. évben termelt kőszénről és barnaszénről, viszonyítva az 1907. évi termeléshez. A kimutatás a következő adatokkal szolgál:

Kőszéntermelés.

	1908-ban	1907-ben
Ostrau—Karwin bányakerület	74,320.850	71,211.630
Rossitz—Oszkavai	4,457.685	4,433.450
Kladuo (középcseh ker.)	30,263.234	29,868.914
Pilsen (nyugotcseh.)	13,723.278	14,081.537
Schatzlar—Schwadowitzi	4,362.327	4,281.610
Galicia	12,807.371	13,668.961
A többi kőszénbányák	976.864	958.097

Összesen: 140,911.609 138,504.199 q.

Barnaszéntermelés.

	1908-ban	1907-ben
Brix—Teplitz—Komotau bányakerület	183,805.226	180,720.755
Falkenau—Elbogen—Karlsb.	37,432.717	36,468.287
Wolfsegg—Thomasroith	4,350.285	4,316.726
Leoben és Folmsdorf	9,965.664	10,473.373
Voitsberg—Köflach	8,264.794	8,183.469
Trifail—Sagor	9,774.240	9,620.028
Istria és Dalmácia	2,469.114	2,312.572
Galicia	231.272	176.573
Más alpesi szénbányák	3,087.311	2,985.816
A többi szénbánya	7,316.465	7,363.497

Összesen: 266,697.088 262,621.096 q.

Munkásellenőrök német bányákban. A porosz kereskedelemügyi miniszteriumban ez idő szerint tárgyalások folynak egy új bányanovella megalkotása dolgában, melyeken a bányák és a bányamunkások képviselői is részt vesznek.

Mint berlini tudósítónktól értesülünk, az új törvény a többi között a bányáknak ellenőrzése tekintetében igen fontos újítást fog hozni, amennyiben általános titkos választás útján megválasztott munkásellenőrök intézményét rendeli el minden egyes bányakerület részére, úgy, hogy minden bányára, nagysága szerint 6—12 ilyen munkásellenőr esik. Ezek az ellenőrök egy bányatiszt kíséretében bármikor leszállhatnak a bányákba, észrevételeiket egy könyvben feljegyzik és kívánságukra, veszély esetén, rögtön értesíteni kell az állami bányakerületi tisztviselőt. A munkásellenőrök megmaradnak munkaviszonyukban és a bányától huzzák fizetésüket. Ez az új intézkedés mindenesetre nagy mértékben hozzá fog járulni a bányák biztonságának emeléséhez, mert

hiszen a munkásellenőr, aki maga is leszáll naponta az aknába, az apró hiányokat, melyek gyakran oly borzasztó katasztrófák kutforrásává válnak, rögtön észreveszi és bizonyára nem lesz hajlandó biztonsági készülékek hiányossága esetén vagy ha az övrendszabályokat elégteleneknek találja, szemet hunyni, hiszen saját életét épp úgy fenyegeti veszély, mint társaiét.

— **Ausztrália aranytermelése 1908-ban** 3,085.610 uncia volt, Ebből *Victoria* állam 676.001, *Uj-Del Wales* 224.792, *Queensland* 461.359, *Nyugat Ausztrália* 1.648.505, *Délauztrália* 14.500 és *Tasmania* 60.453 unciát termelt.

✕ TUDNIVALÓK. ✕

— **A magyar kir. technologiai iparmuzeum** február 1-től kezdve több hatnapos tanfolyamot rendez az elektromotorok kezeléséről, a galvanizálási eljárásokról és az autogéngáz és elektromos hegesztésről, amelyeken résztvehetnek a kellő előképzettséggel bíró fémiparosok. **A budapesti kereskedelmi- és iparkamara** felhívja az érdekelteket, hogy részvételi szándékukatminél előbb jelentsek be a kamara irodájában (V. Szemere-utca 6.), ahol a szükséges részletes felvilágosításokat megkapathatják.

— **A német szénárak az utolsó 20 évben.** „A Bánya” hasábjain is szó esett már arról, hogy Németországot milyen sok támadás éri a német szénszindikátus áremelő politikája miatt. Lapunk legutóbbi számában ismertettük azt az expozét, amelyben e szindikátus a vádakot megdönteni igyekszik. Most érdekes statisztikai kimutatás birtokába jutottunk, amely pontos adatokat szolgáltat arra nézve, hogy hogyan alakultak a német szénszindikátus árai az utolsó 20 esztendő alatt. Ez adatokból megállapítható, hogy a német szénárak az 1908. évben, amikor több millió métermázsa szenet termeltek, jóval drágább volt a szén, mint az előző 1907. évben és sokkal drágább mint 1889-ben, amikor a németországi szénbányák aránytalanul kevesebbet termeltek és így sokkal nagyobb önköltséggel dolgoztak.

A statisztikai kimutatást itt közöljük:

	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Magaslángu szén	9,29	12,36	11,02	9,75	7,58	8,70	8,33
Zsirosszén	8,48	10,72	9,86	8,50	7,29	8,00	8,00
Soványszén	8,26	11,00	9,73	7,75	7,50	7,50	7,50
Gázzsén	11,04	14,58	12,91	11,75	9,79	10,50	10,12
Kohókoks	15,72	19,78	13,50	12,00	11,00	11,00	11,00
Öntődekoks	17,00	22,00	17,00	14,03	14,00	14,00	14,00
Törmelékoks	17,69	22,61	18,00	16,25	15,25	15,25	15,25
Brikett	11,86	14,84	14,25	11,38	9,75	9,75	9,75
	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Magaslángu szén	8,03	8,57	8,84	9,13	10,00	10,00	9,72
Zsirosszén	8,25	8,85	9,08	9,37	10,25	10,25	9,60
Soványszén	7,67	8,32	8,59	8,88	9,50	9,50	9,50
Gázzsén	10,17	11,17	11,46	11,75	12,75	12,75	12,00
Kohókoks	12,02	13,87	14,00	14,37	21,29	22,00	15,00
Öntődekoks	14,23	15,96	16,25	16,69	23,33	23,50	17,50
Törmelékoks	15,19	16,54	16,75	17,27	24,37	24,50	18,50
Brikett	10,19	10,92	11,21	12,08	13,50	13,50	12,83
	1903	1904	1905	1906	1907	1908	
Magaslángu szén	9,44	9,38	9,47	10,27	11,12	11,25	
Zsirosszén	9,38	9,38	9,49	10,27	11,12	11,25	
Soványszén	8,75	8,31	8,72	9,53	10,38	10,50	
Gázzsén	11,75	11,75	11,81	12,50	13,44	13,75	
Kohókoks	15,00	15,00	15,00	15,87	17,25	17,50	
Öntődekoks	16,50	16,50	16,87	17,87	19,63	20,00	
Törmelékoks	17,50	17,50	17,31	18,12	21,56	22,50	
Brikett	12,12	12,00	11,81	12,02	12,72	12,88	

— **Mennyit jövedelmeznek a kaliforniai petroleumforrások?** Erre a kérdésre ad feleletet a „The Petroleum Review”. Megállapítja, hogy a kaliforniai olajtársaságok bejegyzett társulatok petroleumforrásai az elmúlt 1908. év utolsó három hónapjában 16,560.000 dollár (kb. 77,800.000 korona) értékű olajat adtak, míg az 1907. év utolsó negyedében csak 13,700.000 dollárt (kb. 68,500.000 korona) gazdagították a társulatokat.

IRODALOM.

— **Ursinus, naptár mélyfurási mérnökök részére.** A mélyfurásoknál dolgozó mérnököt minduntalan meglepetés érheti. Éppen ezért műszereinek konstruálásánál nagy gonddal kell eljárnia. Örvedetes esemény, hogy a most megjelent mélyfuro mérnökök naptára fontos és értékes utbaigazításokat tartalmaz. A naptár ára 7.50 márka, megrendelhető a „Vulkán” kiadóhivatalában, Frankfurt a/M.

— **Termeljünk gyümölcsöt!** Ezzel a címmel egy lelkes hangon megírt, tanulságos füzetkét íratott Darányi földmívelésügyi miniszter. Ne hiányozzék a gyümölcsfa egy gazdaember telkéről se, mondja előljárójában a szerző, ott pedig, ahol a gyümölcsstermelésre alkalmas talaj van, ott nagyban kell azt termelni, mert Kecske-mét, Nagykőrös, Göncz, Kiszében élénken mutatják, hogy a gyümölcsstermelés mily jövedelmező. A füzetke aztán tanító irányban halad és sok szerencsével summázott ismeretét nyújtja mindannak, amit minden gyümölcsstermelőnek tudnia kell. Az ügyes és nélkülözhetetlen füzetkét lelkészeknek, tanítóknak, földmiveseknek, akik levélben, vagy akár levelezőlapon kéri, a földmívelésügyi minisztérium könyvtára (Budapest, V. Országház-tér 11. szám) megküldi.

Szerkesztői üzenetek.

G. A. főbányamérnök urnak. Hálás köszönetünk lekötözö szíveségeért és kérjük, hogy egyéb eseményekről is szíveskednék bennünket értesíteni. Minden, még a legcsekélyebb esemény is érdekel bennünket, mert csakis így lehet megteremteni azt a nagy erkölcsi érdek-közösséget, ami oly nagymérvű biztosítéka bányászatunk fejlődésének.

A „szindikátusok” tekintetében kifejtett nézetének közlését mellőznünk kellett. Nem egészen világos előttünk, kiket és miket ért ezek alatt. Ajánljuk szíves figyelmébe „A külföldi tőke” cím alatt m. évi 35-ik számunkban megjelent cikket.

L. F. Torda. Abban az időben a bányakapitányságok még nem a pénzügyminisztérium, hanem a volt földmívelés, ipar és kereskedelemügyi minisztérium alá tartoztak. Ezen minisztérium kiadásában megjelent német nyelven: „Mittheilungen des königl. ung. Handelsministeriums, Monatsheft” és ennek a havi füzetnek 1885. évi 1-ső évfolyamában jelent meg a kórdekes közlemény ezen cím alatt: „Das ungarische Montanwesen im Jahre 1884. (Amtliche Berichte der k. ung. Berghauptmannschaften.)

Sz. J. Kolozsvár. Utána jártunk a dolognak. Az illető mérnök Belgiumban, a mariemonti bányákban dolgozott, most több mint 10 év óta magánmérnök Párisban. Szakképzettségét illetőleg nem kívánunk nyilatkozni, azt azonban nem értjük, miért kell önnek külföldi szakember, amikor itthon is kaphat teljesen megbízható szakembereket.

N. Ká. Arad. A készülőnk nincs szabadalmazva. Ugy tudjuk, hogy egy ily készüléken naponta, 12 órai munkaidőt számítva, 10–12 tonna mosható. Három mun-

kás kell hozzá. A kérdéses területen mindig mostak aranyat. Megbízható adatok nincsenek,

M. A. Budapest. Csakugyan? Az illető alapítók bányavállalaton pénzt nyertek? Csodálatos! Talán vesztetőik kellett volna rajta? Ámbár mi megnevezhetünk önnek egész sereg olyan alapítót, akik bányavállalatokon ugyancsak sok pénzt vesztettek. Ezeket ön bizonyára megdicsérné. De kérjük, ne a mi lapunkban.

N y J f Kaposvár. A vegyelemzést horvát orsz. kormány végeztette a m. év december havában. Teljesen bevált, még szobafűtésre is. Tessék elhinni, hogy csak előítélet. A trifaili szén használata csak rossz szokás.

Hivatalos rész.

A petrozsényi m. kir. köszénbánya hivatal február 4-iki lejárattal versenytárgyalást hirdet 300 q. kétszer finomított és savtalanított égő repceolaj, 80 q. I. minőségű gépolaj, 60 q. I. minőségű hengerolaj, 30 q. I. minőségű vulkánolaj, 20 q. I. minőségű dinamóolaj, 80 q. csillekenőcs, 30 q. tovoite zsír 50 q. petroleum szállítására. Bánatpénz 5 százalék.

Ugyanezen hivatal ugyanilyen lejárattal és bánatpénzzel 1000 drb. köszéncsákány, 9000 drb. vasalt csákánynyél, 600 drb. öklönc, 1800 drb. öklöpenyél, 1000 drb. csigafuró, 3500 drb. szénlapát, 350 drb. feszítőrud és 2000 drb. köszénkap; szállításra is versenytárgyalást hirdet.

A Máv. jobbpárti üzletvezetősége a 170.000 m³ bazalt vagy trachytkövekből készítettő darabolt kavics szállítására vonatkozó versenytárgyalási hirdetményét hatályon kívül helyezi és új versenytárgyalást hirdet. 1909-ben szállítandó 70.000 m³, 1910-ben szállítandó 60.000 m³ és 1911-ben szállítandó 40.000 m³ összesen 170.000 m³ darabolt kavicszükségletének biztosítására. Határidő f. hó 30-án. Bánatpénz 5 százalék.

ÁLDOR SZIGFRID

Magyar mélyfúró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferenc-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfúrásokat szén, petroleum, víz, káli és ásványok után keze s ggel b rmily mélység tekintetében és b rmily rendszer szerint, esetleg észe edé sel s.

Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál.

SZABADALMI

és védjegyjoltalom kieszközlése az összes kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gépészmérnök

hítes szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

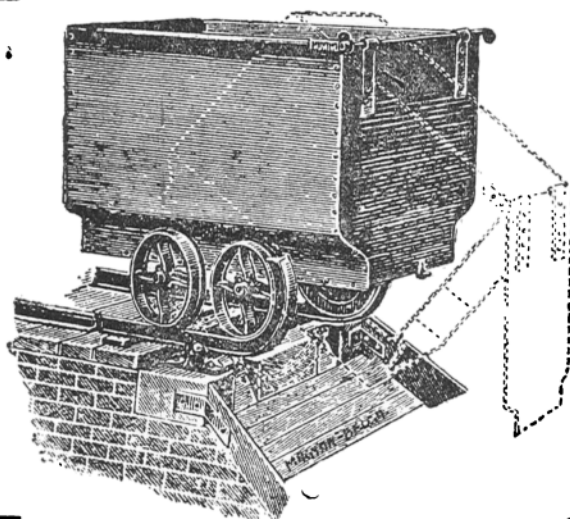
Telefon 106-55.

Telefon 106-55

Keresünk bányatisztet, ki bér-lajstromok készítésében s általában minden a bányaüzem hatáskörébe tartozó számadások s irodai teendők végzésében hosszabb jártassággal bír. Az állás azonnal elfoglalandó
Megkereséseket e lap kiadóhivatalába „E. B.” jelige alatt kérünk.

PIUS PIRINGER
BANYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16 A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MAGYAR-BELGA

fémipargyár r.-t.

BUDAPEST, VI. ker., Hungária-körut 115-117.

Elvállalja mindennemű

Bánya-vasutak tervezését

nyomjelzését és teljes kiépítését és az összes anyagok, mint sinek, kapcsolószerek, kocsik, váltók, fordítókorongok, mozdonyok stb. szállítását.

Használt anyagok állandóan készleten vannak és bérbe is adtnak.

SALGÓ-TARJÁNI-KŐSZÉNBÁNYA

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.

A társulat széntermelése évenként:

Salgótarjáni bányákban — 10 millió
a Petrozsény - Farkasvölgyi
bányákban — — — 10 millió

A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári
kőszénbánya részvénytársaság terme-
lése évenként:

Dorogh - Annavölgyi bányákban
— — — — — 3 millió

Szászvár - Nagymányoki bányák-
ban — — — — — 1 millió

A vezetése alatt álló Felső-Zsil-
völgyi bányákban — — — 1 millió

Összesen: 25 millió

m é t e r m á z s a

Szénosztályozás:

Darabos (tömör) szén — — } szoba-, gőzcseplőgép- és
Koczkaszén — — } gőzeke-fűtésre.

Diószén — — — }
Durvaszén — — — } gyári kazánfűtésre
Aknaszén — — — }
Rostált aknaszén — — — }

Aprószén — — — körkemence fűtésre.
Kovácsszén — — — kovácsolási czélokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:

Budapest, V. Arany Janos-u. 25.
intézendők.

:: **Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás.** ::

RACHELMANN KÁROLY ÉS FIA

gépgyára. — VIHNYE.

**Akna berendezések, vasszerkezetű akna-tornyok, mindennemű
akna-szállító és felvonó-gépek,**

valamint bányavíz-emelőgépek.

Californiai zuzómű berendezések, érczörlő-hengerpárok, Huntington-
féle érczömlő-malmok, kötőrök és egyéb aprítógépek, osztályozó
rácsoK és szitadobok, mosódobok, válogató-asztalok és szalagok,
ülepitő-gépek.

: Rázó-, lökö- és körszérek. :

Gőzkazánok. Vasszerkezetek.

BÁNYÁSZOKNAK BIZTOS SIKER

A Kriegner-féle REPARATOR

a budapesti Szt.-Rókus kórházban 136 eset közül 129-ben teljes gyógyulást eredményezett. Csúsz és köszvény ellen, valamint rheumás fejszaggatásnál ilyen eredményt eddig egy szer sem tud felmutatni.

és gyógyulás, biztos szabadulás a csúz, köszvény, szúrás, szaggasztás, hasogatás, nyilalás, a türethetetlen derék- és hátfájás, csontfájdalom kinjaitól csak a világszerte ismert és sokszorosan kitüntetett **KRIEGNER-féle**

A Kriegner-féle REPARATOR

évtizedek óta páratlan eredménnyel használják külsőleg bedörzsölésre és hatásában igazán felülmulthatatlan. Ha szenvedünk, vagy szenvedőt látunk, ne mulasszuk el a **REPARATOR** ajánlani.

Reparator

(Spiritus petrae camphoratus)

KÖSZÖNET!

Tekintetes Kriegner György gyógyszerész urnak tisztelettel Budapesten. Indítatva érzem magamat arra, hogy önnek a »Reparator«-ért köszönetet mondjak. Husz éve szenvedek fejföldali főfájásban és idegcsábában. A migrainet újabb időben csak a Reparatorral vágyok képes enyhíteni, az idegcsába elleni hatása e szernek épenséggel bámulatos. Mig eselőt napokig szenvedtem e kínzó bajban, most a Reparatorral való egyetlen bekenés és bedörzsölés elegendő arra, hogy a fájdalmat teljesen megszüntesse. Kell, hogy tudomására hozzam mindazoknak, kik e bajban szenvednek azt, hogy hol és miben található a gyógyulást, ez humánus kötelességem. Budapest, Maradtam Önnek hiva
Dr. Várady Antal, (tanár, orsz. színeszeti akad. igazgató.)

használatával³ képzelhető, mert ez a kitünő szer **kizárólag csak csúz és köszvény, rheuma, a meghűlésből eredő betegségek gyógyítására van hivatva.** Ne próbálgassanak tehát a betegek egyéb dolgokkal, hanem használják a csúzos és köszvényes bántalmak igazi biztos gyógyító szerét a **Kriegner-féle**

REPARATOR.

ELISMERÉS!

Milyen tisztelt uram! Nem találok szavakat, hogy Önnek Reparatorért köszönetet mondjak. Négy év óta szenvedek Ischtiasban, mely idő alatt minden kigondolható gyógymódot megkísérlettem eredmény nélkül. Megkísérlettem a Reparator és attól fogva sokkal, de sokkal jobban érzem magamat járhatok és fájós lábammal gyakorlatokat végezhetek. Fogadja Kriegner nr legforóbb köszönetemet. Isten jutalmazza meg önt ezerszeresen ezen találmányért. Kérek e baj teljes gyógyítására még két üveg Reparatort küldeni. — Judendorf, Tyrol. — Különös tisztelettel és mély hálával

Albertine Edie von Chalaupka,
cs. kir. ezredes neje.

Már néhányszori bedörzsölés után fényes sikerrel gyógyit, amit a köszönő levelek tömege igazol. Fagyás eseteinél is kitünő hatasu.

Kis üveg 1 korona, nagy üveg 2 korona.

Postán bérmentve 5 kis üveg 5 korona, vagy 3 nagy üveg 6 korona.

Kapható minden gyógyszerárban, de a legbiztosabb, ha **direkte a készítőnél rendelik és a levelet így címzik:**

KORONA GYÓGYSZERTÁR

BUDAPEST, VIII.,
KÁLVIN-TÉR 7.

Postai szétküldés naponta utánvételi vagy a pénz előzetes beküldése után.

44 év óta gyógyítja a szenvedő emeriséget páratlan eredménnyel az egész világon.

Köszönő levelek.

Köszönő levelek.

SOCIÉTÉ LORRAINE de DIETRICH & CIE

automobil-gyár. (Alaptőke 15 millió.)

LUNÉVILLE, ARGENTEIL, BIRMINGHAM;

ISOTTA FRASCHINI Milano

vezérképviselője.

- : Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. :
- : Olcsó, gyors és szakszerű gépjavítások. :
- : Nagy választéku pneumatik és kellékraktár. :
- : Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj. :

„HELIOS“ AUTOMOBIL-GARAGE

BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 12.

Gróf Csáky László

prakfalvi vas- és aczélgyár r.-t.

Igazgatóság: Budapest, IX., Csillag-utca 4. (Telefon 65—45.)

Különleges cikkek:

Szerszám-tégelyaczel, gyorsesztergaaczel. Öntött gépaczel, kőfuroaczel. Marótárcsák
 és aczéllemezek és szabadalmazott „AJAX“ rugóspörölyök gyártása.

Egyedelárusítása:

a patkójelű öntöttaczel reszelőknek, az Usines Metallurgiques Vallorbe-féle „Grobet“
 pontossági reszelőknek és a Dr. Georg Schmidt Radeberg-féle szab. különlegességi
 reszelőknek.

Állandó nagy raktár: Budapest, IX., Csillag-utca 4. sz.

Por nélkül dolgozó réselő-gép.

==== Aki pormentesen akar réselni, az használja == ==

a „Pick-Quick” rudas réselő gépet

==== (Mavor és Coulson szabadalma), =====

melyből eddig már 450 darab áll versenyképes harcban a ke-
rekes réselő gépekkel szemben:

Főképviseelő Magyarország részére

:: SCHEMBER FRIGYES, ::

Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 50. szám.

A MAGYAR BÁNYA-JOG

II. KIADÁSA.

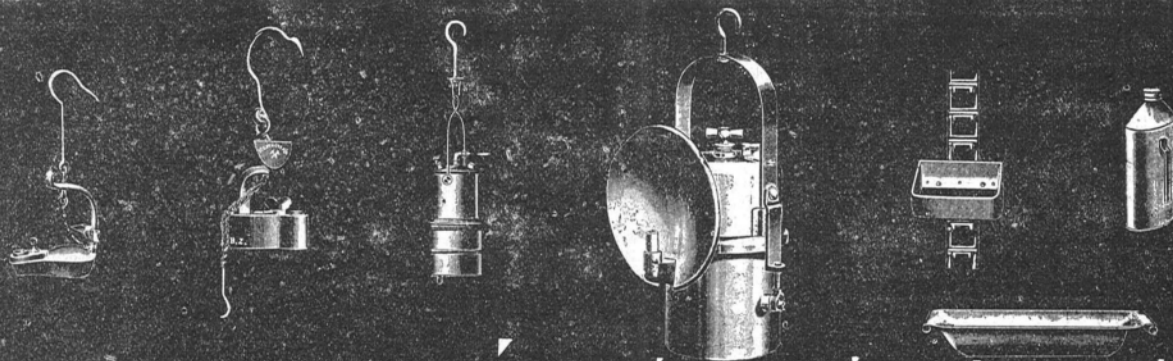
A TELJES JOGANYAG.

Irták:

Dr. BALKAY BÉLA
és

Dr. SZEŐKE IMRE

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA

BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA

BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer **Magyarországon**. A „Titanit” ütés, hő, surlódás, nyomás iránt **teljesen érzéketlen**. A „Titanit” **nem fagy meg**. Robbantó erejére, repesztő képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantó-anyagokkal **versenyez**. Kezelése egyszerű és **teljesen veszélytelen**. A Titanit **nem vonatkoznak** keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelletei, melyek a többi robbantószerekre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószereké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószerek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képvisellete:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

Alaptőke 500,000 korona.

LAPP-FÉLE SZABADALOM.
Aranyérem. Berlin 1907

Alaptőke 500,000 korona.

Lapp Henrik-féle Mélyfurások, Bányatelepek és mélyművek magy. részv.-társaság

Iroda:
Báthory-utca 3. sz.

BUDAPEST

Műhelyek
X. ker., Kőbányai-ut.

Mélyfurások

kivitele. Szén, érc, kősó, kálisó furások. — Sós víz, földolaj, földgáz, kénsav, ásványvíz, haszon- és ivóvíz furása és termelése nagy átmérőjű furólyukakkal. Furások légvezetés és egyéb célokra. — Eddigelő mintegy 600 mélyfurás készült egészen 1512 méter mélységig a Lapp-féle szabadalom szerint. Legnagyobb jótállás. — Legjobb hírű ilyenmü vállalat. — Magfurás. Gyártás: Teljes mélyfuró-berendezések bármily rendszerű gőz- és kézi-üzemre. Számos szabadalom. Egyes szerszámok és alkatrészek mélyfuró kutatás és vizszállításra.

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

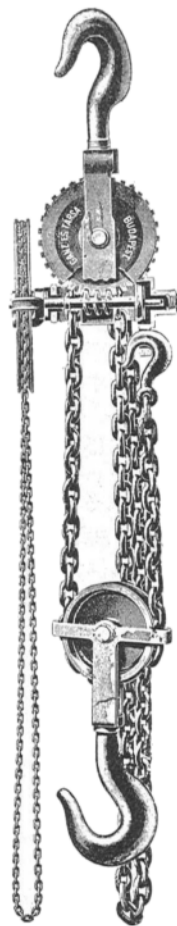
Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kiviteletét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését,** és gyakorlati megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok érke felhasználhatóságára felől.

Gőzgépek indikálását, általában gépek, kazántelepek, tüzelések, fűtések, bánya- és gyári berendezések **megvizsgálását,** esetleg azok restructióját.

Meglevő telepek, gépek, berendezések időnkénti vagy állandó szakszerű felügyeletét.

Képviselet: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsöves kazánokat, a Gálocsy- és Terényi-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

CONRAD és TÁRSA

műszaki nagykereskedése

BUDAPEST,
VI., TERÉZ-KÖRUT 15. SZ.

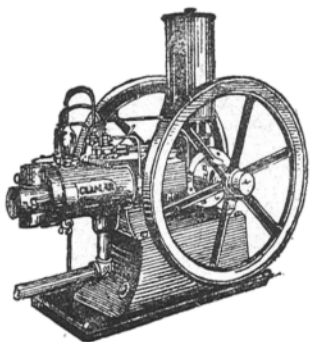
Csigasorok és emelőgépek

300 kgr-tól 20.000 kgr. hordképességig minden magasságra állandóan raktáron tartatnak.

Egyedárusítás Ganz és Társa cégtől Magyarország részére.

CLIMAX és ECLIPSE

NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra. Nincs robbanási veszély, se pénzügyőri ellenőrzés.

Elsőrangú referenciák.

BACHRICH és TÁRSA MOTORGYÁR,
WIEN-HAMBURG.

Magyarországi raktár és iroda
Budapest, Szabadság-tér 17. — Tőzsde-palota.

Stora Kopparbergs Bergslags Actiebolag

svéd acélgyárak magyarországi vezérképvisellete.

A legjobb minőségű acélok bármely célra.

Svéd-Aczél
Kereskedelmi Társaság.
Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91-57.